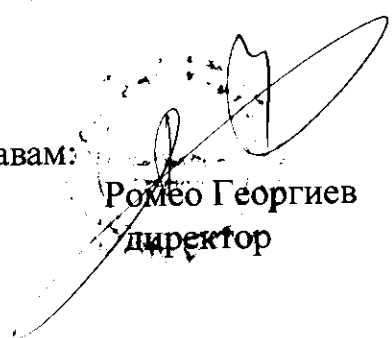

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ” – ЩРЪКЛЕВО

Утвърждавам:

Ромео Георгиев
директор

ПРОГРАМА

**ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ
НА УЧИЛИЩЕ**

Щръклево

Ранното напускане на училище е комплексно явление, което оказва сериозно влияние върху пряко засегнатите и техните семейства.

Настоящата програма за превенция на ранното напускане на училище е в съответствие с НПР „България 2020”, Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства на МОН, Национална стратегия за интеграция на ромите в Република България (2012 – 2020 г.) и Закона за предучилищното и училищното образование.

1. Основни причини за ранното напускане на училище

Икономически причини

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят някои ученици в условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище. В резултат на финансовите и икономически затруднения някои ученици са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес.

Социални причини

Родителската незаинтересованост, противоречията, конфликтите, напрежението и кризите в семейството, отрицателното въздействие на домашната среда, функционалната неграмотност или ниското образование на родителите, непълните семейства, учениците в риск от извършване на противообществени прояви, учениците с поведение, което е трудно или е в конфликт със закона, домашното насилие, незачитане правото на избор на учениците, налагането на строги наказания.

Образователни причини

Трудностите в усвояването на учебното съдържание, навиците за учене, негативните нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация, големият брой отсъствия, влошената дисциплина, насилието и агресията в училище, ниските образователни резултати. Недостатъчният обхват на децата в детска градина повишава рисковете при адаптирането им в училище. Голяма част от децата, чийто майчин език е различен от българския, срещат трудности в процеса на обучението, което води и до социалното им изключване в училищната общност.

Етнокултурни причини

Натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на училище: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липсва мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др. Проучвания и анализи показват, че равнището на записване във всички степени на образование при ромите е много по-ниско в сравнение с останали малцинствени групи.

Институционални причини

Недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на местно ниво за справяне с ранното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху обхващането и задържането на учениците.

2. Превенция на ранното напускане на училище

Осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление

Позитивната образователна среда е свързана с ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващи развитието на личността на всеки ученик:

- идентифициране на причините за отпадане;
- разработване и прилагане на механизми за контрол, оценка и самооценка на дейността на педагогическите специалисти по отношение намаляването на отсъствията;
- партньорството с други заинтересовани страни и специалисти за работа с уязвими семейства и общности;
- развиване на дейности в подкрепа на всеки ученик;
- активно взаимодействие между родители, ученици и педагогически специалисти,
- превантивните дейности за идентифициране на учениците, застрашени от ранно напускане на училище, както и на причините за всеки конкретен случай.

Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всеки ученик и предотвратяване на ранното напускане на училище

Постигането на по-добри резултати от обучението на учениците спомага за преодоляване на евентуални пречки пред развитието им, за придобиване на ключови компетентности и осигурява възможности за личностна реализация:

- оценяване, установяващо резултати и осигуряващо обратна връзка, за поддържане и стимулиране на мотивацията за учене;
- прилагане на съвременни подходи на преподаване, съобразени с индивидуалността на ученика като партньор в образователния процес;
- задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от ранно напускане на училище;
- формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.

Осигуряване на достъп до образование и повишаване качеството на образованието за учениците от уязвими етнически общности

- училището да продължи да осъществява трайни мерки за осъщест-

вяване образователната интеграция на учениците;

- да продължи обучението в мултикултурни класове и групи, като същевременно се повиши интеркултурната компетентност на всички участници в образователния процес.

- където е необходимо, да се предоставя допълнително обучение по български език.

Достъп до качествено образование за деца и ученици със специални образователни потребности

Да се осигурява приобщаващо образование за учениците със специални образователни потребности чрез:

- развитие капацитета на учителите за работа с учениците със специални образователни потребности,

- прилагане на единна методика за оценяване на образователните им потребности;

- изграждане на педагогическа и специализирана подкрепяща среда за всеки ученик за осигуряване на приобщаващото образование.

3. Политики за интервенция на преждевременно напусналите училище

Повишаване участието и ангажираността на родителите

Родителите трябва да бъдат насърчавани чрез:

- популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище;

- повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и училищното ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на училището;

- включване в осъществяването на граждански контрол в управлението на училището.

Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество

Индивидуалното и груповото наставничество се превръща в процес на сътрудничество за изграждане на позитивни и конструктивни взаимоотношения чрез:

- разработване на политики за ненасилие и изграждане на силна училищна общност;

- развиване на индивидуалното и груповото наставничество за оказване помощ на ученици, родители и педагогически специалисти с цел преодоляване на трудности в образователен, социален или личен план;

- осигуряване на ефективна комуникация за навременното идентифициране и разрешаване на възникнали проблеми;

- повишаване привлекателността на класното ръководство и ролята

на класния ръководител за индивидуално консултиране;

- работа по развитие на класа като екип;
- провеждане на консултации и своевременна намеса при поведение, изискващо намеса;
- изграждане и прилагане на практиката „ученици-наставници“ за функциониране на сплотена училищна общност, основана на екипна работа, взаимна подкрепа и солидарност.

Кариерно ориентиране и консултиране

Кариерното ориентиране и консултиране представя връзката между по-високото образование и възможността за по-добра реализация. В тази насока е необходимо:

- изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране за мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификация;
- популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище.

Подкрепа за развитието на децата и учениците

Допълнителната подкрепа се предоставя на ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск, с изяви дарби, като ограничава преждевременното напускане на училище и предотвратява социалното изключване. Конкретните мерки в тази насока включват:

- назначаване на ресурсен учител;
- създаване на екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- развитие на ученическото самоуправление.

Прилагане на системи за ранно предупреждение

След идентифициране на учениците, застрашени от ранно напускане на училище и причините за това, следва да се прилагат конкретни мерки за всеки застрашен, като:

- работа със семейството му;
- насочване за работа с психолог, педагогически съветник, препоръка за включване в целодневна организация на учебния ден и др.;
- допълнителни занимания, консултации, насочване към дейности по интереси;
- мотивиране за продължаване на образованието в следваща степен.
-

Развитие на занимания по интереси

Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на учениците от живота в училището и ограничаване на ранното му напускане. Те осмислят свободното време на учениците чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително ученици с

идентифицирани потребности от специфична подкрепа, ученици в риск от отпадане или с прояви на агресия или насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на знания, умения и компетентности.

Подпомагане на ученици, застрашени от преждевременно напускане на училище, по финансови причини

Една от основните причини за ранното напускане на училище е липсата на финансови средства на семейството за осигуряване на редовното присъствие и активното участие на учениците в образователния процес. Целевата финансова подкрепа може да включва:

- заплащане стойността на обяда за ученици от семейства с ниски доходи;
- финансова помощ от училищното настоятелство или местни селскостопански фирми.

4. Политики за компенсиране ефекта от преждевременното напускане на училище

Създаването на подходящи условия за реинтегриране в образователната система включва завръщане на преждевременно напусналите училището към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение.